

רע"פ 5047/18 - עמר בלאל נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 5047/18

לפני:

כבוד השופט י' אלרון

המבקש:

עמר בלאל

נ ג ד

המשיבה:

מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב (השופטות ד' ברלינר ומ' דיסקין והשופט ש' יניב) בעפ"ג 51901-10-17 מיום 30.5.2018

בשם המבקש:

עו"ד עבד אבו-עאמר

החלטה

1. בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב (השופטות ד' ברלינר ומ' דיסקין והשופט ש' יניב) בעפ"ג 51901-10-17 מיום 30.5.2018, בגדרו התקבל ערעור המשיבה על גזר דינו של בית משפט השלום בתל אביב (השופט ע' דרויאן-גמליאל) בת"פ 2279-04-14 מיום 13.9.2017, והוחמר עונשו של המבקש, כמפורט להלן.

2. על פי המתואר בכתב האישום המתוקן, החל מיום 8.12.2013 החלו עבודות פיתוח תשתיות ברחוב אחימעץ בתל אביב. כחלק מגדרי הבטיחות, חוייבה חברת "אולניק", שהופקדה על ביצוע העבודות מטעם עיריית תל אביב, לגדר את אתר העבודה, לסמן את האזור בתמרורים והתקני בטיחות ולדאוג לנוכחות קבועה בזמן ביצוע העבודות של מנהל העבודה, מר ג'מעה עאשור (להלן: עאשור), הוא הנאשם מספר 1 בכתב האישום. עוד הועסק במתחם "תצפיתן", שתפקידו להשגיח שתנועת כלי העבודה אינה פוגעת בקווי תקשורת, חשמל ומים וכן להזהיר הולכי רגל.

כפי שעלה בדיון בפני בית משפט קמא, הגדר שסבבה את אתר העבודה היתה למעשה פרוצה, כך שבאתר העבודה עברו גם הולכי רגל, לצד כלי העבודה, המשאיות ומבצעי העבודה.

ביום 15.1.2014 הועסק המבקש כנהג טרקטור ועסק בחפירה ובפינוי עפר מאתר העבודה אל משאית שעמדה בסמוך. בשעה 11:30 יצאו המבקש ועאשור להפסקת צהריים. בשעה 12:00 חזר המבקש לאתר, ושב לעבודתו בטרם חזרתו של עאשור. המבקש נהג את הטרקטור אל עבר המשאית, כשכף הטרקטור עמוסה בעפר ונמצאת בגובה של כ-40 ס"מ מן הקרקע. עוד צויין, כי בעת האירוע שהה התצפיתן בתוך אתר העבודה ולא בסמוך לטרקטור, כנדרש.

באותו זמן, חצה הרב אלקנה אליאסי (להלן: המנוח) שביל הולכי רגל שעבר בתוך אתר העבודה. המבקש, שנסע בשביל הנ"ל, פגע בפלג גופו העליון של המנוח באמצעות כף הטרקטור, וכתוצאה מן הפגיעה נגרם מותו של המנוח.

3. המבקש הורשע, לאחר שמיעת ראיות, בעבירה של גרם מוות ברשלנות, לפי סעיף 304 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין) בצירוף סעיפים 40 ו-64 לפקודת התעבורה [נוסח חדש].

4. בגזר דינו, הפנה בית משפט השלום לפסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב בעפ"ג 21270-09-16 במסגרת ערעור שהגישה המשיבה על קולת עונשו של עאשור, ואשר בין קביעותיו גם כאלו המשליכות ישירות לעניינו של המבקש, ובגדרו צויין, בין היתר, כי אחריותו לתאונה של זה האחרון גדולה מזו של המבקש, ונקבע מתחם ענישה ההולם לעבירה בנסיבותיה, תקופת מאסר בין שישה לבין 24 חודשי מאסר.

כן ציין בית משפט השלום את העונש שהושת על עאשור - חודשיים מאסר בפועל - רק בשל מצבו הרפואי המורכב, שהקשה על איתור מקום ראוי לריצוי עונשו בעבודות שירות, ותוך "סטייה מודעת ממתחם העונש ההולם".

מסקנתו של בית משפט השלום הייתה כי קביעותיו של בית המשפט המחוזי בעפ"ג 21270-09-16 "מחייבות, כעניין של מדיניות ענישה נאותה ומכח עיקרון אחידות הענישה, שמתחם העונש ההולם בעניינו של הנאשם דן [המבקש - י' א'] לא יהא חמור מזה שנקבע בעניינו של מנהל העבודה, ואף יהא מתון יותר". משכך, נקבע מתחם הענישה בעניינו של המבקש בין שישה חודשי מאסר, שיכול וירוצו בעבודות שירות, לבין 20 חודשי מאסר בפועל.

בעת קביעת העונש בתוך מתחם הענישה, עמד בית משפט השלום על היעדר עברו הפלילי של המבקש

והתנהגותו הנורמטיבית לאורך חייו. מנגד, נשקלה העובדה כי המבקש התנער מאחריותו למות המנוח, אף שהביע צער על גורלו הטרגי.

בסופו של יום, הושתו על המבקש שישה חודשי מאסר, שירוצו בדרך של עבודות שירות, לצד שישה חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים שלא יעבור עבירה לפי סעיף 304 או סעיף 338 לחוק העונשין; פסילה מלנהוג או לקבל רישיון נהיגה למשך חמש שנים; שישה חודשי פסילה על תנאי למשך שלוש שנים מלנהוג או לקבל רישיון נהיגה; ופיצוי לאלמנת המנוח בסך 30,000 ש"ח.

5. המשיבה ערערה על גזר הדין לבית המשפט המחוזי, וטענה כי העונש שהושת על המבקש אינו מתאים למדיניות הענישה הנוהגת בעבירות מעין אלו, ואינו מבטא כראוי את ה"רשלנות הגבוהה הזועקת לשמיים", כלשונה, בעניינו של המבקש.

6. בטרם פנה לעסוק בטענות הצדדים שלפניו, הזכיר בית משפט קמא כי המותב שדן בעניינו של המבקש הוא המותב (בחלקו) שדן בעניינו של עאשור, וציין כי אינו חוזר בו מן האמירה לפיה רשלנותו של עאשור גדולה יותר "במונחים אבסולוטיים" מרשלנות המבקש.

יחד עם זאת, נקבע כי "רשלנותו של המשיב [המבקש - י' א'] היא בעלת אופי שונה לחלוטין", ויש בכך כדי להציב רף ענישה שונה לעומת עניינו של עאשור. עוד הבהיר בית משפט קמא כי "כל כובד המשקל בעניינו של עאשור הונח על מצבו הבריאותי", ועל כן הענישה שהושתה עליו במסגרת עפ"ג 21270-09-16 אינה יכולה לשמש כאמת מידה לשם גזירת עונשו של המבקש.

עוד עמד בית משפט קמא על מדיניות הענישה הנוהגת בעבירות גרם מוות ברשלנות, כפי שנקבעה בפסיקות בית משפט זה, המתבטאת, על דרך הכלל, במאסר מאחורי סורג ובריח. בהקשר זה, עמד בית משפט קמא על רשלנותו החמורה של המבקש ועל הקושי שהביע מלהכיר "בחלקו" במות המנוח.

כן דחה בית משפט קמא את טענת המבקש בעניין האכיפה הבררנית שהתבטאה, לשיטתו, באי-העמדתם לדין של "מנהלים, מפקחים ואנשי רשות" בשל התאונה.

בית משפט קמא קיבל את הערעור והחמיר את עונש המבקש באופן שיהא עליו לרצות שמונה חודשי מאסר בפועל, והאריך את תקופת הפסילה מלנהוג או לקבל רישיון נהיגה בשלוש שנים נוספות, למשך שמונה שנים בסך הכל.

מכאן הבקשה שלפניי.

הבקשה למתן רשות ערעור

7. בבקשתו, טוען המבקש כי עניינו מעלה שאלה משפטית החורגת מעניינו הפרטי, בדבר מדיניות הענישה הראויה בעבירת גרם מוות ברשלנות, ובפרט מקום בו מדובר בעונשו של אדם נעדר עבר פלילי.

עוד טוען המבקש כי יש ליתן רשות ערעור בבקשתו נוכח הפער הניכר, לשיטתו, בין העונש שהוטל עליו בערכאת הערעור לבין זה שהוטל בערכאה הדיונית. בהקשר זה, מפנה המבקש לפסקי דין שניתנו בבית משפט זה העומדים על החשיבות שבאיזון הנדרש בין העונשים המוטלים בערכאות השונות.

טענה נוספת שעלתה בבקשה עסקה בעיקרון אחידות הענישה, ונטען כי העונש שהושת על המבקש חמור לאין ערוך לעומת העונש שהוטל על עאשור, זאת למרות הקביעה בעפ"ג 21270-09-16 כי רשלנותו של זה האחרון חמורה מזו של המבקש.

לבסוף, נטען בדבר נסיבותיו האישיות של המבקש, המפרנס שתי בנות זוג וחמישה ילדים, בעל התנהגות נורמטיבית ונעדר עבר פלילי, וכן בדבר קיומה של אכיפה בררנית בעניינו, נוכח "אופן חקירת התיק" על ידי היחידה החוקרת, אשר בחרה שלא לחקור את "האחראים באמת על הבטיחות במקום בו התרחש האירוע", כלשונו.

דיון והכרעה

8. דין הבקשה להידחות.

9. ככלל, רשות לערעור שני תינתן רק מקום בו מעוררת הבקשה סוגיה עקרונית, החורגת מעניינו הפרטי של המבקש, או כאשר מתעוררים שיקולי צדק ייחודיים לנסיבות אותו מקרה. זאת ועוד, בקשת רשות ערעור הנסבה על גזר הדין לא תתקבל, ברגיל, אלא אם מדובר במקרה בו ניכרת סטייה קיצונית מרמת הענישה הנוהגת בנסיבות דומות (רע"פ 1127/18 נג'ב נ' מדינת ישראל (13.2.2018) (להלן: עניין נג'ב)).

המקרה שלפניי אינו נמנה עם אותם מקרים חריגים, שכן לא מצאתי כי הבקשה מעוררת שאלות מהותיות או שיקולי צדק ייחודיים, לרבות חשש ממשי מפני עיוות דינו של המבקש. אף אינני סבור כי העונש שהוטל עליו חורג באופן קיצוני מרמת הענישה הנוהגת. מטעמים אלה בלבד, דין הבקשה להידחות.

10. למעלה מן הדרוש אעיר כי אכן, פער חריג בין העונש שנגזר על ידי ערכאת הערעור לבין זה שהוטל על ידי הערכאה הדיונית עשוי, לעיתים, להוות שיקול לעניין קבלת רשות ערעור, אולם כפי שצוין ברע"פ 6163/07 חדורה נ' מדינת ישראל (22.5.2008), אשר אף צוטט על ידי המבקש בבקשתו:

"ככלל, מן הראוי שהעונש המוטל על ידי ערכאת ערעור לא יחרוג באורח מופרז מזה שהוטל על ידי הערכאה הדיונית מטעמי הוגנות כלפי המערער. ואולם, עיקרון זה ראוי לאיזון אל מול שיקולים ואינטרסים אחרים העומדים בבסיס הענישה הפלילית, ובעיקר כי על העונש להלום את המעשה שבגיניו הוא מוטל ולהתאים להנחיות ההלכה הפסוקה בדבר רמת הענישה הראויה (שם, פסקה 11)."

11. מדיניות הענישה הנוהגת בעבירת גרם מוות ברשלנות בכלל, ובעת נהיגה בפרט, הינה חדה, ברורה ועקבית.

בית משפט זה חזר וקבע מספר לא מבוטל של פעמים כי בעת קביעת העונש בעבירות אלו ניתן משקל רב לדרגת הרשלנות בה נהג המורשע בדין, וכי במקרים חריגים בלבד יהא הלה פטור ממאסר בפועל (ראו למשל: ע"פ 6755/09 אלמוג נ' מדינת ישראל (16.11.2009); רע"פ 2996/13 נייאזוב נ' מדינת ישראל (13.8.2014); עניין נגי'ב).

בבסיס מדיניות זו עומדת התפיסה לפיה "לנקיטת יד עונשית קשה ומחמירה ישנה השפעה מרתיעה על הנהגים בכביש, ויש בה כדי לקדם את הטמעתה של מודעות ציבורית בדבר החובה לשמור על כללי זהירות כדי להגן על חיי אדם ושלמות גופו" (רע"פ 548/05 לוין נ' מדינת ישראל (19.01.2006)).

12. בענייננו, אין חולק כי הרשלנות בה נהג המבקש היתה חמורה ביותר. בית משפט השלום קבע כי "דרגת ההתרשלות הייתה גבוהה וברורה", ובית משפט קמא ציין כי "אין בנמצא הסבר שיכול להוות מענה" לכך שהמבקש לא הבחין במנוח בעת נהיגתו. על כן, בדין החמיר בית משפט קמא בעונשו של המבקש, והעמידו על עונש מאסר בפועל, במסגרת מדיניות הענישה הראויה לעבירה זו ונסיבות ביצועה בענייננו.

13. בית משפט קמא התייחס בהרחבה אף לטענת המבקש בדבר אחידות הענישה, והדגיש כי עיקרון זה אינו עיקרון-על, "ובית המשפט רשאי וצריך לשקול בכל מקרה ומקרה את הנסיבות שלפניו".

לגופו של עניין, עמד בית משפט קמא בהרחבה על השיקולים שהובילו לפער בין הענישה שהוטלה על המבקש לבין זו שהוטלה על עאשור, ואיני רואה טעם לשוב ולהידרש לכך בשנית. הדברים יפים אף לעניין נסיבותיו האישיות של המבקש, כמו גם לטענה בדבר "אכיפה בררנית" שננקטה נגדו, שנשקלו כדבעי על ידי בית משפט קמא טרם מתן גזר הדין.

14. נוכח כל האמור, איני מוצא לנכון להיעתר לבקשה שלפניי. משכך, אף לא נדרשתי לעכב את תחילת ריצוי עונשו, כפי שנקבע על ידי הערכאה קמא.

15. סוף דבר, הבקשה נדחית.

ניתנה היום, כ' בתמוז התשע"ח (3.7.2018).

ש ו פ ט